

μπελάς

μπελάς κ. μπελιάς, ο, ουσ. [<τουρκ. bela]. **1.** ενοχλητική ή δυσάρεστη κατάσταση: «δεν ξέρεις τι μπελάς είναι να έχεις γκρινιάρια γυναικά!». (Λαϊκό τραγούδι: *εγώ είμαι η μόρτισσα η Κική που ήμουν δυο μήνες φυλακή, γιατί 'ν' τα γούστα μου τρελά και δε φοβάμαι τον μπελά*). **2.** η φασαρία, η σκοτούρα, η στενοχώρια, η δυσκολία, η αντιξοότητα: «οι μπελάδες είναι για τους ανθρώπους». (Λαϊκό τραγούδι: *μπελάδες και τραβήγματα, ξενύχτια, φασαρίες, και ταχτικά τραβιόμουν και πλήρωνα αμαρτίες*). (Ακολουθούν 17 φρ.)·

- ανοίγω μπελά ή ανοίγω μπελάδες, βλ. φρ. *μπαίνω σε μπελά*·

- *βάζω μπελά στο κεφάλι μου*, ασχολούμαι με κάποιον ή με κάτι που μου δημιουργεί δυσκολίες, στενοχώριες, ενοχλητικές ή δυσάρεστες καταστάσεις: «έβαλα μπελά στο κεφάλι μου, απ' τη μέρα που συνεργάστηκα μ' αυτόν τον άνθρωπο, γιατί είναι πολύ στραβόξυλο»·

- *βάζω σε μπελά ή βάζω σε μπελάδες (κάποιον)*, **α.** ζητώ εξυπηρέτηση, γίνομαι φορτικός, προκαλώ ενόχληση, στενοχώρια σε κάποιον: «το ξέρω ότι σε βάζω σε μπελά, αλλά σου το ζητώ σαν χάρη || διαρκώς μας βάζει σε μπελάδες αυτό το παιδί με τις αταξίες του!». **β.** γίνομαι αιτία να μπλεχτεί κάποιος σε ενοχλητική ή δυσάρεστη κατάσταση, σε φασαρία: «μεταφέρει διαρκώς τα λόγια του ενός στον άλλον και τους βάζει σε μπελάδες». (Λαϊκό τραγούδι: *είσαι γυναικά του μπελά και σε μπελά με βάζεις, χαμένοι πάν' οι κόποι μου -ρε, τ' είν' αυτά;- μυαλό πια δεν αλλάζεις*)·

- *βρε μπελά που (τον) βρήκα!* ή *βρε μπελά που (τον) βρήκαμε!* έκφραση αγανάκτησης για κάποιον ή για κάτι, που μας δημιουργεί συνέχεια δυσκολίες, προβλήματα, ενοχλητικές ή δυσάρεστες καταστάσεις: «βρε μπελά που τον βρήκα, να 'ρχεται κάθε τόσο και να μου ζητάει δανεικά! || βρε μπελά που βρήκαμε απ' το θόρυβο που κάνει ο γείτονας!». Ο πλ. και όταν το άτομο μιλάει μόνο για τον εαυτό του·

- *βρίσκω μπελά ή βρίσκω τον μπελά μου*, **α.** μπλέκομαι σε ενοχλητική ή δυσάρεστη υπόθεση: «θέλησα να τον βοηθήσω και βρήκα τον μπελά μου». (Λημοτικό τραγούδι: *κι όμως με τον Λια σ' είδανε αγκαλιά και θα βρεις μπελιά*). **β.** ενοχοποιούμαι: «κάποιος παραγνώρισε στο πρόσωπό μου έναν απ' τους ληστές και βρήκα τον μπελά μου στα καλά καθούμενα». (Λαϊκό τραγούδι: *την πρώτη σου τη χάρισα, τη δεύτερη, κυρά μου, θα σε τρελάνω στις κλοτσιές και θα βρω τον μπελά μου*)·

- *είναι σωστός μπελάς*, **α.** (για πρόσωπα) είναι άνθρωπος που δημιουργεί καβγάδες, φασαρίες, που δημιουργεί προβλήματα: «όταν με την παρέα πηγαίνουμε στα μπουζούκια δεν τον παίρνουμε μαζί μας, γιατί είναι σωστός μπελάς κι όλο κάπου μας μπλέκει». **β.** (για μηχανήματα ή καταστάσεις) πρόκειται για κάτι που συνήθως προκαλεί προβλήματα ή δυσάρεστες καταστάσεις: «απ' τη μέρα που αγόρασα αυτό τ' αυτοκίνητο είναι σωστός μπελάς || έμπλεξα με μια δουλειά, που είναι σωστός μπελάς»·

- *είναι του μπελά*, (για πρόσωπα) συνηθίζει να δημιουργεί καβγάδες, φασαρίες. Συνήθως αναφέρεται και το γένος του προσώπου, π.χ.: *είναι άντρας του μπελά ή είναι γυναικά του μπελά*. (Λαϊκό τραγούδι: *είσαι γυναικά του μπελά και σε μπελά με βάζεις, χαμένοι πάν' οι κόποι μου, ρε τ' είν' αυτά, μυαλό πια δεν αλλάζεις*)·

- *έχω μπελάδες*, περνώ διάφορες αντίξοες καταστάσεις, που μου δυσκολεύουν τη ζωή: «έχω μπελάδες με τη δουλειά μου και δεν μπορώ τα βράδια να κοιμηθώ || πρέπει να βρω έναν καλό δικηγόρο, γιατί έχω μπελάδες με το γείτονά μου». (Λαϊκό τραγούδι: *θέλω ρετσίνα, φέρε κλαρίνα, φέρε σαντούρια και βιολιά, έχω μπελάδες, πάλι νταλγκάδες, πάλι θα πιάσω τα παλιά*)·

- *θα με βάλεις σε μπελά ή θα με βάλεις σε μπελάδες*, με τον τρόπο που ενεργείς ή που συμπεριφέρεσαι απέναντί μου ή σε κάποιον γνωστό μου θα με υποχρεώσεις να σε αντιμετωπίσω τόσο δυναμικά, που θα πρέπει να λογοδοτήσω στη δικαιοσύνη: «πολύ φοβάμαι πως, αν συνεχίσεις μ' αυτόν τον προκλητικό τρόπο, θα με βάλεις σε μπελά || πρόσεχε, γιατί, αν εξακολουθήσεις να ενοχλείς την κόρη μου, θα με βάλεις σε μπελάδες». (Λαϊκό τραγούδι: *είσαι καπάτσα, βρε Σμυρνιά, θες να μας βάλεις σε μπελά, πες μας τον ποιόνε αγαπάς, πριν μεγαλώσει ο σαματάς*)·

- (κακός) *μπελάς που με βρήκε!* έκφραση αγανάκτησης ή δυσφορίας για κάποιον ή για κάτι, που μας ενοχλεί, μας ταλαιπωρεί (πολύ), που μας δημιουργεί συνέχεια (μεγάλα) προβλήματα και φασαρίες: «κακός μπελάς που με βρήκε, απ' τη μέρα που γνώρισα αυτόν τον άνθρωπο! || κακός μπελάς που με βρήκε, απ' τη μέρα που αγόρασα αυτό τ' αυτοκίνητο!». Συνήθως της φρ. προτάσσεται το *βρε*.

- *μου 'γινε (κακός) μπελάς*, *μου έγινε (πολύ) ενοχλητικός*, *(πολύ) φορτικός* ή *μου δημιουργεί συνέχεια (μεγάλα) προβλήματα ή φασαρίες*: «απ' τη μέρα που τον γνώρισα, μου 'γινε κακός μπελάς και δε λέει να ξεκολλήσει από δίπλα μου || απ' τη μέρα που ήρθε στο διπλανό διαμέρισμα ο τάδε, μου 'γινε κακός μπελάς με τις ιδιοτροπίες του || απ' τη μέρα που αγόρασα αυτό τ' αυτοκίνητο, μου 'γινε κακός μπελάς, γιατί μου βγάξει συνεχώς κουσούρια». (Λαϊκό τραγούδι: *άσ' τα κόλπα και τέτοιο ψάρι, βρε μαγκίτη, δε μασάς, πάλι στο 'πα καταλαβαίνεις πως μου 'γινες μπελάς*).

- *μπαίνω σε μπελά ή μπαίνω σε μπελάδες*, *αναλαμβάνω έργο, δουλειά ή υπόθεση με ατέλειωτες δυσκολίες και προβλήματα*: «το 'ξερα πως θα μπω σε μπελάδες, αλλά κάποτε έπρεπε να ξεκαθαρίσει αυτή η κατάσταση». (Λαϊκό τραγούδι: *μωρή Ντουντού, κάτσε καλά, δεν πρέπει να 'μπω σε μπελά*).

- *μπελά δεν είχαμε και μπελά βρήκαμε*, λέγεται με δυσφορία στην περίπτωση που υποχρεωνόμαστε να κάνουμε κάτι που μας είναι ανεπιθύμητο ή που το βρίσκουμε ανώφελο. Ο πλ. και όταν το άτομο μιλάει μόνο για τον εαυτό του.

- *μπελά δεν είχαμε, μπελά βάλαμε στο κεφάλι μας*, **α.** λέγεται στην περίπτωση που από δική μας υπαιτιότητα δημιουργούμε προβλήματα σε μας τους ίδιους. **β.** λέγεται με δυσφορία στην περίπτωση που υποχρεωνόμαστε να κάνουμε κάτι που μας είναι ανεπιθύμητο ή που το βρίσκουμε ανώφελο. Ο πλ. και όταν το άτομο μιλάει μόνο για τον εαυτό του.

- *μπλέκομαι σε μπελά ή μπλέκομαι σε μπελάδες*, *μπλέκομαι σε ενοχλητικές, σε δυσάρεστες καταστάσεις, ανακατεύομαι, παίρνω μέρος σε μαλώματα, σε φασαρίες*: «κάτσε καλά και μην μπλέκεσαι σε μπελάδες, γιατί θα το φας το κεφάλι σου!». (Λαϊκό τραγούδι: *σε χίλιους δυο μπελάδες για σένα μπλέκομαι, στη γειτονιά σου όλοι χαμίνι μ' έχουνε*).

- *τον μπελά σου γυρεύεις!* έκφραση με την οποία αποτρέπουμε ένα άτομο να ασχοληθεί με κάποιον ή με κάτι, γιατί θα μπει σε δυσκολίες, σε ενοχλητικές ή δυσάρεστες καταστάσεις: «άσε τους συνεταιρισμούς μ' αυτόν τον απατεώνα, τον μπελά σου γυρεύεις!». Συνήθως της φρ. προτάσσεται το *τι*.

- *τον μπελά σου θες! ή τον μπελά σου θέλεις!* βλ. φρ. *τον μπελά σου γυρεύεις!*